

## **Nové horizonty (II): „Ježíš je mým blízkým přítelem“**

Svatý Josemaría si byl vědom, že je neustále doprovázen Ježíšem, „velkým Přítelem,“ který rozumí našim starostem a úzkostem, protože „je také člověkem“.

02.05.2018

Evangelia ukazují Ježíše v nepřetržitém kontaktu s nejrůznějšími lidmi: s nemocnými, kteří hledají uzdravení, s hříšníky,

kteří touží po odpuštění, se zvědavci a dokonce i se špehy... Především se však kolem Mistra pohybují jeho přátelé. Ježíš nazývá své učedníky: „mými přáteli“ (Lk 12,4). Je dojemné vidět Pána u Lazarova hrobu; jeho pohnutý pláč přiměje Židy k poznámce: „Pohledte, jak ho miloval“ (Jan 11,36). Později, při Poslední večeři, vysvětlí Pán apoštolům smysl své smrti na kříži: „Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele“ (Jan 15, 13). A možná k jejich úžasu dodá: „Už vás nenazývám služebníky, protože služebník neví, co dělá jeho pán. Nazval jsem vás přáteli, protože vám jsem oznámil všechno, co jsem slyšel od svého Otce.“ (Jan 15,15)

Ježíš z nás činí své přátele proto, že nás miluje. Dar Ducha svatého nás staví do nového vztahu s Bohem. Dostáváme stejného Kristova Ducha, který z nás činí syny Otce a uvádí nás do důvěrného vztahu s Ježíšem:

přesněji řečeno nás s ním ztotožňuje. Nenarušuje však přitom naši individualitu ani neničí naši osobnost. Sjednocení s Kristem jde ruku v ruce s přátelstvím s Ježíšem. Život v milosti otevírá cestu osobnímu rovnocennému vztahu s Bohem: poznáváme ho v jeho tajemství a můžeme jednat jako On. Tato hluboká jednota poznání a úmyslů umožňuje, abychom i přesto, že jsme ubohými tvory, zakoušeli Boha – jak říkal svatý Augustin – ve svém nejvnitřnějším nitru a mohli chtít a usilovat o totéž, co On. Právě v onom – *idem velle, idem nolle*, totéž chtít a totéž nechtít – spočívá přátelství.

### **„Další horizont“**

Jako velmi mladý se svatý Josemaría naučil, že Ježíš je přítel, výjimečný přítel. Tuto letitou zkušenost přenesl do jednoho z bodů *Cesty*:

„Vyhledáváš společnost přátel, kteří

ti svým hovorem, svou náklonností, svým přátelstvím ulehčují vyhnanství tohoto světa..., i když tě přátelé někdy zradí. — Nevidím na tom nic špatného.

Ale... jak to, že nevyhledáváš každý den usilovněji společnost a rozhovor s velkým Přítelem, který tě nikdy nezradí?“[1]

Bylo to něco, co se naučil před mnoha lety, a co jeho životopisci dávají do souvislosti s radou, které se mu dostalo v duchovním vedení v semináři.[2] V průběhu let se v něm toto objevené přátelství s Kristem postupně prohlubovalo. Důležitý okamžik ve vývoji nastal pravděpodobně v době, kdy se před ním rozevřelo nesmírné panoráma jeho Božího synovství. Při duchovních cvičeních v Segovii napsal: „První den. Bůh je můj Otec. – A tuto myšlenku neopustím. – Ježíš je můj milovaný Přítel! (další

vzrušující objev), který mě miluje  
šílenou láskou svého božského Srdce.

Ježíš..., můj Bůh,... který je také  
člověk.“[3]

Popisuje to jako „další úžasný objev“  
– prvním objevem bylo Boží otcovství  
–, čili něco, co již znal, co se však nyní  
před ním otevíralo novým  
způsobem. Tento objev byl pro  
svatého Josemaríu v první řadě  
zdrojem útěchy. Tehdy, na počátku  
třicátých let, měl před sebou  
obrovský úkol: splnit poslání, které  
mu Bůh svěřil 2. října 1928. Bylo mu  
svěřeno poselství, které měl předat  
všem lidem a realizovat v církvi. Měl  
to však udělat „s naprostým  
nedostatkem hmotných prostředků:  
pouze dvacet šest let, Boží milost a  
dobrá nálada“.[4] Panoráma, které se  
před ním díky tomuto novému  
objevu otevřelo, pro něj bylo  
ujištěním, že na poslání nebyl sám.  
Doprovázel ho Ježíš, jeho Příklad, který

dokonale rozuměl všem jeho starostem a úzkostem, protože On „je také člověkem“.

Srdce Ježíšovo představovalo pro svatého Josemaríu dvojí objev: jednak objev „nesmírné Pánovy lásky“, neboť „Srdce Ježíšovo je Srdcem vtěleného Boha“, [5] a jednak objev Ježíšova chápavého a něžného přístupu k jeho vlastním omezením, potížím a pádům. Ve chvílích modlitby pravděpodobně zažil to, co napsal v jednom bodě *Cesty*: „Ježíš je tvůj přítel. — Přítel. — Se srdcem z masa, jako to tvoje. — S očima plnými dobroty, které plakaly pro Lazara... — A miluje tě tolik, jako miloval Lazara.“ [6] Tato současně božská i lidská láska, bezbřehá a vřelá, mu byla pevnou oporou umožňující postupovat za všech okolností vpřed. Dodávala navíc realismus a novou naléhavost celému jeho vnitřnímu životu. [7]

## Cesta otevřená pro všechny

Svatý Josemaría povzbuzoval lidi, kteří s ním byli v kontaktu, aby se vydali po cestě přátelství s Kristem. Vysvětloval jim, že styk s Mistrem nevyžaduje žádné přehnané formality ani složité metody. Stačí za ním jednoduše přijít, jako za kterýmkoliv přítelem. Tak se k němu koneckonců chovali ti, kteří ho měli nejraději, když ještě žil mezi nimi. „Všiml sis, s jakou láskou a důvěrou jednali s Kristem jeho přátelé? Zcela přirozeně mu sestry Lazarovy vmetly do tváře jeho nepřítomnost: ‚Pane, volaly jsme tě, kdybys tu byl...!‘ Řekni mu pomalu: ‚Nauč mě, Pane, jednat s tebou tak láskyplně a přátelsky jako Marta, Marie a Lazar. Tak s tebou jednalo i prvních Dvanáct, i když tě zpočátku možná následovali z důvodů nepříliš nadpřirozených.“ [8]

Mladí lidé, kteří docházeli za svatým Josemaríou, žasli nad přirozeností, s

níž se obracel na Pána, a k níž vybízel i ostatní. Tuto cestu prosazoval neúnavně po celý svůj život. Jeden z prvních glosátorů učení svatého Josemaríi, to vyjádřil následovně: „K tomu, aby vzniklo takové přátelství, je zapotřebí, abychom se s Ním ty i já sblížili, abychom ho poznali a milovali.“[9] Přátelství vyžaduje vzájemný kontakt, a to je to první, k čemu nás objev Ježíše jako přítele vybízí. „Napsal jsi mi: ‚Modlit se je mluvit s Bohem. Ale o čem?‘ — O čem? O něm, o sobě, o radostech, o strastech, o úspěších, o neúspěších, o ušlechtilých ambicích, o každodenních starostech..., o slabostech! A k tomu díkůčinění a prosby a láska a zadostiučinění. Zkrátka: Poznat ho a poznat sebe, stýkat se!“[10]

V těchto slovech zaznívá ono *noverim Te, noverim me*, o němž hovořil svatý Augustin: Pane, nechť poznám Tebe, nechť poznám sebe;[11] a onen

„důvěrný vztah přátelství, častý rozhovor ‚mezi čtyřma očima‘ s Tím, od něhož víme, že nás miluje“<sup>[12]</sup> svaté Terezie. Osobní vztah s Ježíšem Kristem: to je to, co oživuje vnitřní život. A pro ty, kteří se snaží dosáhnout svatosti uprostřed světa, spočívá takový vztah v tom naučit se vidět Krista ve všech událostech každodenního života a vést s ním nepřetržitý rozhovor.

Nejedná se o neuskutečnitelný ideál – je mnoho těch, kterým se to v jejich životě podařilo. V běžné práci, v rodinném životě, na ulicích měst a na venkově, na horských stezkách a na moři... všude můžeme poznat Krista, který na nás čeká a pomáhá nám jako přítel. Svatý Josemaría bezpočtukrát opakoval, že „my, děti Boží, se musíme stát kontemplativními osobami, které si uprostřed hlučícího davu dovedou nalézt mlčení duše a vést tak nepřetržitý rozhovor s Pánem. A umí

se na něj dívat, jako se díváme na svého Otce, na vroucně milovaného Přítele“.[13] Do naší modlitby se vejde celý náš život, jak tomu bývá v přátelských rozhovorech, kde se hovoří o všem. „Skutky Apoštolů nám říkají, že po svém zmrtvýchvstání Pán kolem sebe shromáždil své učedníky a hovořili spolu *in multis argumentis*. Hovořili o mnohých věcech, o všem, co je zajímalo: besedovali spolu.“[14]

Krom tohoto trvalého spojení, které vlastní život proměňuje v téma rozhovoru s Bohem, bychom se měli snažit Boha víc *poznávat* a hledat na *místech*, kde si výslovněji přál být přítomen. Podívejme se nyní na tři z nich.

## **Vyprávění Pánových přátel**

Evangelisté zaznamenali pod vedením Ducha svatého nejdůležitější vzpomínky na Mistra. Svatý Josemaría byl do Ježíše

zamilován, a proto „nebyla Bible, a zvláště evangelia, v jeho rukou jen hezkou knihou na čtení, v níž se daly nalézt užitečné rady, ale místem setkání s Kristem“.[15]

Ti, kdo přicházeli do kontaktu s prací Díla, pochopili ihned, že onen mladý kněz byl člověkem, který žil v důvěrném spojení s Bohem. Tento důvěrný vztah byl patrný v jeho kázání:

„ ,Obracel se k svatostánku a hovořil s Bohem tak, jakoby hovořil s námi,‘ ,měli jsme pocit, jako bychom se ocitli mezi Pánovými apoštoly a učedníky, jako bychom byli jedněmi z nich“.[16] Stejný způsob přístupu k Písmu doporučoval svatý Josemaría i později. Jistě jsme již mnohokrát uvažovali o následujících slovech: „Dám ti radu: snaž se ve své modlitbě vmísit jako další osoba navíc mezi ostatní účastníky dění na některých místech v evangeliu. Nejprve si

představ příslušný výjev nebo tajemství, které ti pomůže k soustředění a meditaci. Potom přemýšlej a uvažuj o příslušném rysu Mistrova života: o jeho něžném srdci, o jeho pokoře, o jeho čistotě, o jeho plnění Otcovy vůle. Potom mu vyprávěj, jak je to s tebou v podobných záležitostech, co se ti obvykle stává, co se ti děje právě teď. A dávej dobrý pozor, protože ti třeba bude chtít něco naznačit: člověk si v takové chvíli může uvědomit řadu věcí, mohou se objevit výčitky svědomí.“[17]

Touto radou nám svatý Josemaría odhaloval tajemství své duše. Blahoslavený Álvaro del Portillo o tomto postoji k Písmu řekl: „Živý a důvěrný kontakt s Kristem, s jeho matkou Marií, se svatým Josefem, prvními dvanácti učedníky, s Martou, Marií a Lazarem, s Josefem z Arimatie a Nikodémem, s učedníky jdoucími do Emauz, se svatými

ženami: to je důsledek a výsledek neustálého rozhovoru, při němž prožíváme scény evangelia, jako bychom byli jedním z jeho dalších účastníků.“[18]

Platnost takového způsobu modlitby je dotvrzena životem a učením mnohých svatých. Je to stejná cesta, jakou doporučovali novodobí papežové, kteří zdůrazňovali, že je důležité přistupovat k evangeliu v duchu modlitby, a doporučovali *lectio divina*. Znamená to číst evangelium beze spěchu, pozorně. Po přečtení nějakého úryvku se můžeme na chvíli zastavit a zamyslet nad tím, „jaké to asi bylo?“ Potom se můžeme vžít do scény „jako jedna z postav“, představit si obličej lidí, Ježíšovu tvář. Následně se pokusíme pochopit smysl Ježíšových slov s vědomím, že mnohdy bude zapotřebí určitého vysvětlení, protože se jedná o starý text pocházející z kultury, která se od té naší v mnohém liší. Je

proto dobré mít k dispozici verzi textu s dostatečnými vysvětlivkami a také se opírat o dobré knihy o evangeliu a Písmu.

Poté si můžeme text přečíst ještě jednou a položit si otázku: „Pane, co říká tento text mně? Co chceš tímto poselstvím změnit v mém životě? Co mi v tomto textu vadí? Proč mne toto nezajímá?“ Anebo: „Co se mi líbí, co ve mně toto slovo podněcuje? Co mne přitahuje? Proč mne přitahuje?“<sup>[19]</sup> Možná se nám vybaví někdo z našich blízkých, který potřebuje pomoc, možná si vzpomeneme, že bychom měli někoho poprosit o odpuštění... Nakonec se zkusme zamyslet: jak mohu *svým životem* odpovědět na to, oč mne Ježíš v tomto textu žádá? „A dávej dobrý pozor, protože ti třeba bude chtít něco naznačit: člověk si v takové chvíli může uvědomit řadu věcí, mohou se objevit výčitky svědomí.“<sup>[20]</sup> Možná v nás rozžehne

trochu lásky, touhu po odevzdání, jistotu, že je vždy s námi.

Kontemplace Pánova života je pro křesťana nesmírně důležitá, protože „v nás začíná vytvářet moudrý pohled na realitu podle Boha a rodí v nás „myšlenky Kristovy“ (1 Kor 2,16)“.[21]

Existuje bezpochyby mnoho cest vedoucích k setkání s Kristem prostřednictvím Písma. Svatý Josemaría proto nechtěl nabízet jen jednu konkrétní metodu, ale dát jen několik praktických rad, užitečných pro meditaci a kontemplaci a následné „propuknutí vznětů: úkonů lásky a lítosti, díkůčinění, proseb, předsevzetí..., které jsou zralým ovocem opravdové modlitby“.[22]

## **Pán nás očekává ve svatostánku**

„Až se přiblížíš ke svatostánku, mysl na to, že on!... na tebe čeká již dvacet století.“[23] Eucharistie je bezesporu *výsadním* místem, kde můžeme Ježíše

Krista nalézt a navázat s Ním přátelství. Touto cestou se ubíral i svatý Josemaría. Jeho víra v živou přítomnost Krista se projevovala ve způsobu, jakým přistupoval k Nejsvětější svátosti. Encarnita Ortega, která ho poznala ve čtyřicátých letech, vzpomínala na první rozjímání, které od něj slyšela a kterého se zúčastnila ne bez jisté zvědavosti: „Jeho naprosto přirozené usebrání, jeho pokleknutí před svatostánkem a způsob, jak nás zapojil do přípravné modlitby, když nás vyzýval, abychom si byly vědomy, že je Pán přítomen a hledí na nás a poslouchá nás, to vše mi hned dalo zapomenout na mé přání vyslechnout si velkého řečníka;“ místo toho se jí zmocnila „potřeba naslouchat Bohu a být k Němu velkorysá“.[24]

Podobně vzpomínají i lidé, kteří ho viděli sloužit mši svatou: „Způsob, jakým Otec sloužil mši svatou,

upřímný tón plný zájmu, jímž se modlil různé modlitby, beze stopy afektovanosti, jeho poklekání a další liturgické úkony, to vše na mě velmi hluboce zapůsobilo: Bůh tam byl skutečně přítomný.“[25] Nešlo o žádné zvláštní věci, ale o způsob, jakým byl ve mši přítomen, jaká přítom používal gesta, o intenzitu jeho modliteb, o jeho usebranost. I my tak můžeme s Bohem jednat, budeme-li pevně věřit, že Kristus, „milovaný Přítel“, je skutečně přítomný v eucharistii. Když bylo konečně možné uložit Pána do svatostánku první studentské ubytovny Díla, připomněl Otec jejím prvním obyvatelům, že (Pán) „je jedním z ubytovaných studentů – tím prvním –, a povzbuzoval je, aby ho chodili navštěvovat, aby ho při příchodu a odchodu z DYA „pozdravili“ pokleknutím, nebo ke svatostánku zalétali v myšlenkách ze svých pokojů“.[26]

Když do těchto drobných detailů vložíme srdce, stanou se vyjádřením naší víry a zároveň její posilou: obrátit se v myslí na Boha při pohledu na kostel, na chvílku za ním během dne zajít, snažit se do hloubky a soustředěně prožívat mši svatou, přenést se v duchu ke svatostánku a pozdravit v něm přítomného Pána, obětovat mu práci... Být k Němu pozorný jako k našim přátelům, když je jdeme navštívit nebo jim píšeme zprávu.

## **Kristus přítomný v lidech kolem nás**

*Příkázání lásky* je poznávacím znakem těch, kdo následují Krista. Nejde jen o určitý způsob života, ale o něco, co se rodí z přesvědčení, že Ježíš Kristus je přítomen v lidech kolem nás. Tato skutečnost je hluboce zakořeněna v Pánově nauce: vícekrát nám připomíná, že když se budeme starat o ty, kteří to potřebují

– a potřebují to svým způsobem všichni –, budeme se ve skutečnosti starat o Něho samotného.[27] Proto je tak důležité „vidět Krista, který se s námi setkává v bližních“.[28]

Svatý Josemaría se snažil vidět Krista především v těch nejpotřebnějších. Na počátku třicátých let strávil mnoho hodin navštěvováním chudých rodin madridské periferie, péčí o nemocné v nemocnicích hlavního města a vyučováním chudých dětí náboženství. Později naučil vnímat naléhavost této péče i mladé lidi, kteří se seznamovali s Dílem. Tito mladí navíc zakoušeli Otcovu něžnou – lidskou i nadpřirozenou – lásku. Francisco Botella např. vzpomínal, že když se s Otcem seznámil, Otec ho přijal „jakoby mě znal odjakživa; doposud si pamatuji jeho pronikavý pohled, kterým pohlédl do mé duše, a na jeho radost, která mnou pohnula a naplnila mne štěstím a pokojem. Měl

jsem pocit, jakoby mne znal zevnitř, a všechno bylo tak přirozené a prosté, že jsem se cítil jako doma“.

[29] Další, nepřilíš citově založený mladík, řekl: „Stará se o nás tak, jak by to neudělaly ani naše matky.“[30]

Svatý Josemaría v oněch mladých lidech, podobně jako v chudých a nemocných, *nalezl svého Přítele*. Po letech „se svých synů zamyšleně zeptal: ‚Synové moji, víte, proč vás tolik miluji?‘ Rozhostilo se ticho a Otec dodal: ‚Protože ve vás vidím pulzovat Kristovu krev‘.“[31] Ježíš, jeho Příklad, se mu ukázal v druhých, zejména v těch nejpotřebnějších. Také my jsme kromě evangelia a eucharistie „povolání sloužit ukřižovanému Ježíši v každém člověku, který je odsunut na okraj, dotknout se Jeho požehnaného těla v tom, kdo je odepsaný, má hlad, žízeň, je neoděn, vězněn, nemocen, nezaměstnán, pronásledován, je uprchlíkem a migrantem. Tam

nacházíme našeho Boha, tam se dotýkáme Pána“.[32]

*Lucas Buch*

---

[1] Svatý Josemaría, *Cesta*, č. 88.

[2] *Camino*, kriticko-historické vydání od P. Rodrígueza, 3.vyd., Rialp, Madrid 2004, komentář k č. 88. Srov. R. Herrando, *Los años de seminario de Josemaría Escrivá en Zaragoza (1920 – 1925)*, Rialp, Madrid 2002, 197–201.

[3] Svatý Josemaría, *Soukromé poznámky*, č. 1637. In: *Camino*, kriticko-historické vydání, komentář k č. 422. První den duchovních cvičení byl 4. říjen 1932. Text posloužil jako základ pro bod č. 2 *Výhně*.

[4] Dopis 29–XII – 1947 /14–II–1966, č. 11. In: A. Vázquez de Prada, *Zakladatel Opus Dei*, I. díl, s. 223.

[5] Svatý Josemaría, *Jít s Kristem*, č. 169.

[6] *Cesta*, č. 422.

[7] Srov. Tamtéž, č. 244, 436.

[8] Svatý Josemaría, *Výheň*, č. 495.

[9] S. Canals, *Ascética meditada*, Rialp, Madrid 2011, kap. „Jesús como amigo“.

[10] *Cesta*, č. 91.

[11] Svatý Augustin, *Soliloquios II*, 1.1.

[12] Svatá Terezie od Ježíše, *Život*, kap. 8, č. 5.

[13] *Výheň*, č. 738.

[14] Svatý Josemaría. In: *Dos meses de catequesis*, sv. II, 651 (AGP, Biblioteca P04).

[15] S. Hahn, „*San Josemaría Escrivá, lector de la Sagrada Escritura*“. In: *Romana*, 40 (2005).

[16] Vzpomínky F. Botelly. In: J.L. González Gullón, *DYA. La Academia y Residencia en la historia del Opus Dei (1933–1939)*, Madrid, Rialp 2016, 3<sup>a</sup> vyd., 429.

[17] Svatý Josemaría, *Boží přátelé*, č. 253.

[18] Srov. Blahoslavený Álvaro del Portillo, „Úvod“ k: *Jít s Kristem*.

[19] František, ap. exh. *Evangelii gaudium* (24–XI–2013), č. 153.

[20] *Boží přátelé*, č. 253.

[21] Benedikt XVI., ap. exh. *Verbum Domini*, (30–X–2010), č. 87.

[22] Javier Echevarría, „*San Josemaría Escrivá, maestro de oración en la vida ordinaria*, Magnificat 2006.

[23] *Cesta*, č. 537.

[24] Vzpomínka. In: A. Vázquez de Prada, *Zakladatel Opus Dei*, II. díl, s. 393.

[25] Vzpomínka Francisca Ponze. In: A. Vázquez de Prada, *Zakladatel Opus Dei*, II. díl, s. 289.

[26] *DYA. La Academia y Residencia...*, 342.

[27] Srov. *Mt* 10,40; 24,40; *Lk* 10,16.

[28] *Jít s Kristem*, č. 111.

[29] Vzpomínka F. Botelly. In: *DYA. La Academia y Residencia...*, 433.

[30] Vzpomínka J. Jiména Vargase. In: *DYA. La Academia y Residencia...*, 443.

[31] In: A. Vázquez de Prada,  
*Zakladatel Opus Dei*, III. díl, s. 287.

[32] František, *Křížová cesta s  
mladými během Světového setkání  
mládeže*, 29–VII–2016.

.....

pdf | dokument generován automaticky  
z <https://opusdei.org/cs-cz/article/nove-horizonty-ii-jezis-je-muj-milovany-pritel/> (31.03.2026)